

ЧАСОПИСЬ
для
русских родин.
Виходить щодня
крім днів по
недільях і святах.

БУЖОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях у л. Петровича ч. 2.

Передплата
10 зр.

Наша рільна господарка і її будучність.

Написав

Василь Микитич.

(Дальше.)

V.

Капіталом народу або, краще сказавши, головною частию того капіталу, єсть праця, котра й повинна і час одинокі цілковито виповнити і бути зисковною. Може проте нехиті до такої праці і якесь вроджене у нашого народу лінивство єсть дійсно причиною его нужди? Хто не знає життя-буття наших селян, той дійсно зник часто закидувати їм лінивство, кому однакж довело жити ся з народом і пізнати его долю і недолі, той мусить признати, що се нібито лінивство не єсть жадним блудом органічним, тільки єсть природним наслідком, впливаючим з браку праці. Що нарід наш має не тільки охоту, але і залізну витривалість до праці, на те маємо аж надто доказів. Хто-ж бо не знає, що руский мужик в витривалости перемагає кожного иншого робітника, що він шукає навіть далеко поза океаном користної для себе праці, розстаючись з усім, що для него найдорожше, як з землею своїх батьків, рідною хатиною, з женою і дітьми. Найпроте можливі опікуни, що сьміють нашому народови закидувати лінивство, радше самі бють ся в груди і вважають себе щиро, чи самі може не занедбують своїх обовязків взглядом молодшої, опущеної братії. Ясно проте стане кождому, що причиною загальної нужди нашого народу єсть брак достаточної праці. Звістно, що Галичина єсть краєм рільничим, але рільництво займаючи хліборобів тільки в де-

яких порах року, не єсть працею непереривною і не виповняє всіх днів в році. Вправді жива дають стає занята селянам через пару місяців, але за то весна і осінь затруднює їх лише частинно, а зима, зачавши від падолиста до марта, майже цілковито позбавляє їх праці неперервної а тим самим і сталого зарібку. Впрочім рільництво само хочби і злучене з плеканем худоби не заспокоює ще всіх потреб мешканців — не вимагає оно проте від мужиків цілої суми праці, але також і не заспокоює цілої суми кінечних его потреб. Коли-б отже нарід наш час свободний від хліборобських занять міг заповнити иншою працею, тоді мав би в тій праці еквівалент своїх потреб і не знав би убожества. У нас на жаль так не єсть, бо поза рільництвом нарід наш позбавлений єсть майже зовсім праці і зарібку, не стає отже жерела, з котрого міг би покрити свої кінечні, хоч як вже ограничені потреби. Ось тут і лежить причина нашої народної нужди. Як довго отже в краю нашім будуть панувати такі відносини, так довго мізерія наша буде хронічною хворобою, що з часом може звалити цілий організм народний. Треба нам проте братись чим скорше до усунення тої хвороби. Пізнавши її причину а іменно брак неперервної праці, не тяжко тепер винайти цілющий лік на ню. Усішним сям ліком буде достарчене нашому народови праці і то тої праці, котрої дійсно потребуємо і за котру тепер платимо мільони чужим людям. Праця ся — то промисел злучений з торгівлею. Брак отже питомого промислу, брак питомої торгівлі — се головна причина народної нужди, а розвій їх в можливих границях, ото єдиний і радикальний лік. Лучім про-

те всі свої сили, щоби сей промисел покликати до життя, а тоді ті суми, які кидаємо на заграничні виробы, остануть в наших кишнях; нарід буде мав заробок та двигне ся з нужди. Берім ся до торгівлі, котру чужі люди захопили в свої руки і забирають належні нам доходи. Тоді і рільництво наше піднесе ся, бо буде мати на чім опертись.

VI.

Виводи наші скінчені; розходить ся ще о послідне заключене а іменно: яка будучність чекає нашу господарку на рили. Переконалисьмо ся, що нинішні кошта продукції мусять рільники коньче знизити (майже до половини), коли справді думають яко тако на свое вийти, і дійшлисьмо до того, що ані інтензивна господарка, ані обнижене платні робітника та инших чинників входячих в склад продукції, не доведуть до тої цілі. Так отже рада економістів, щоби знизити кошта продукції, хоч сама собою прекрасна і вельми логічна, не дасть ся при нинішних обставинах так легко перевести. Хлібороби однакж домагають ся доконче якоїсь точки виходу з сеї тяжкої ситуації. Попробуємо проте розв'язати сеї узол гордийскій, а до помочи нехай послужать слідуєчі способи:

1. Коли економічної нужди нашого народу не мож нараз звалити, в таким разі треба її усувати частями. Передовсім мусить край наш заперестати продукувати збіже на вивіз, а повинен від тепер ограничитись лише на продукцію для власної потреби. За те повинні хлібороби взятись тим ревнійше до плекання худоби, бо в краю нашім єсть багато добрих сіножатий і насовинок. Дохід, який можемо мати з худоби, є майже зовсім певний і дасть ся вже з гори означити, то-

Діраві черевики.

Образок з галицького життя

Вячеслава Вудзиновського.

(Дальше.)

З великою бідою зсунув з ніг черевики і поставив їх за піч. Онучки поклав також за піч, аби висхли. Ноги закутав в пальто.

При третій шклянці виявив ся учитель з сусіднього села і ще два приятелі з міста. Завела ся розмова. Слово за словом, — чарка за чаркою... Хвилями, правда, робило ся Стефанишину холодно, коли погадав, що в хаті жде жінка, ждуть гості. Але як лиш подумав, що треба взувати мокрі черевики, що треба бігати по місті за орудками, а ще в додатку вертати назад тою дорогою, — на саму гадку о тім замерзала кров в его жилах. Відкладав рішене з хвили на хвилю. Вкінці не було що й думати о тім. Було і так уже пізно і гості певно відіхали собі здорові, а впрочім гроші, котрі взяв був з собою на закупино віктуалів, треба було лишити в кишени шиняря „під повною кватиркою.“ Дальший наслідок сего був ще такий, що мусів на разі зречи ся направи черевиків. Онучки тимчасом уже висохли. Позавивав ними ноги і з привеликим трудом, взув черевики. Взав ще фляцину горівки до кишени і потяг до хати. Напитки познечулювали троха его нерви, тож не відчував зима і вогкості так дуже, як першим

разом. З центральної стайні — жолудка, розходило ся благотворне тепло по цілیم організмі. Еліпси і параболі, які ноги его рисували по болаті гостинці, були більше меньше мірою скількості алкоголю, що кружив в его жилах. О тім, що мав зробити а не зробив, Стефанишин і не думав. Дух его уносив ся тепер у висших сферах, деь між облаками, а не пширав в приземній деньщині, не займав ся такими дрібними клопатами дня, як фотелі, або вечера Врублевських. Ішов веселий і щасливий і присьпібував до маршу:

Против воли, прбпив вози,
против ярма і занози,
все чумакее добро.

Нараз пісня утихла. Стефанишин станув і задумав ся. Кільканайцять кроків перед ним блискало світло. Се коршма. Від неї починає ся вже село. Ще п'ять хвиль — і буде в хаті. Коли подумав, що треба видумати для жінки якесь оправдане, нагло витверезив ся. Положене его було прикре.

Бррр. Зимно зачало его на ново сверлувати. Пальці у ніг, як би хто огнем припікав. Стояв і думав. Хвилю на одній нозі — другу розтирав і грів руками — хвилю на другій нозі... що я їй скажу?

— Як я перед нею стану, що я їй скажу? А головню чим зачну?... Або то що? Чи я обовязаний виправдувати ся, я єї слуга є, чи що?! Я пан дому!

Добув з кишени фляцину і потягнув порядну порцію. В заачу его шкірку, вступив наново дух відваги. Тепер не боявби ся зійти ся око в око з львом на пусгини, а не то з жінкою.

Ноги его так уже замерзли, що стратив чуте, вже й не чув зима. Часом лиц, як ударив о твердшу грудю, патик або камінь, чув біль. Ох, як се тогди боліло, як пекло! В руки змерз так, що пальці мов задубіли. Сховав долоні в рукави і пустив ся далі — байдуке було ему вже про все на світі. Але перед своєю хатою знов станув. Там стояла запряжена бричка.

— Ага! Гості ще не відіхали. Але добре, що вже збирають ся.

Стефанишин постановив, заждати, аж віддуть. Завернув, обійшов частину села, і знов станув перед школою. Брички вже нема. Потягнув з фляцини ще раз і вступив до хати. Свѣчка на столі вже догасала. З печи видивала ся на хату велика струя теплового світла. Жінка сиділа на ліжку з лицем, схованим в долонях, і плакала. Стефанишин усів на кірсіло і став мовчки стягати черевики. Ішло се не легко.

— Щасте, думав, що жінка мовчить. Обійде ся без війни.

Так ні. Она не думала мовчати. Він же-ж наробив їй такого сорому, виславив на глум і сплетні.

— Гарно списав ся ти! почала хлипаючи.

Стефанишин мовчки поставив перед отвореними дверцями печи на кірсілі мокрі черевики. — Що ж ти так довго робив в місті?

Професор замість відповіди, поліз під ліжку шукати за старими черевиками.

— Такого скандалу мені наробити! приіхали гості, а тут господаря нема дома, хоч они на тиждень наперед заповіли свою візиту. Так якби нарочно утік. Не можна було навіть лампи

му і праця хліборобів в тій напрямі повинна їм добре виплатитись. У нас на жаль, з дуже малими виїмками, галузь господарства стоїть на найнижчій степені культури. А шкода — бо по нашій думці раціональне плекання худоби, достарчаючи хліборобови потрібну кількість сил робочих і доброго матеріалу навозового, підносить в той спосіб і його рішну господарку; надто годівля худоби, достарчаючи ще і продуктів звірячих як: мяса, товщу, скір, молока, вовни і т. д. може з часом дати товчок до розвою промислу тими матеріалами і підійме наших рільників на ноги.

2. Потреба рільникам продукувати як найбільше бульби і бураків, бо як статистика виказує, земля наша надає найлучше під ті плоди. В той спосіб могли-б у нас повстати фабрики цукру і спирітусу а тисячі робітників могли би мати при них користне занятє. Впрочім коли-б такі фабрики ще й не скоро побачили світло денне, то продукуючи бульбу і буряки, будемо не тільки дучше прокормлювати свою худобу, але й піднесемо видаїність нашої землі, бо при управі тих плодів мусить хлібороб добре її виробити. Так само треба нам засівати багато вівса і дучше коло него ходити як доси, бо статистика виказує, що ціна сего продукту в порівнянню з иншими пропорціонально ще найменше обнижилась. Розуміє ся, що при тій всій мусять наші хлібороби учитись ще раціональної господарки, бо так як нині вони газдують, то пожаль ся Боже! Через застарілість своєї господарки тратять они мільони.

3. Треба нам всіми силами двигати промисл і торговлю, треба нам взяти ті галузи в свої руки, треба їх усеуспільнити, треба в кінці злучити їх тісно з рільництвом, бо як довго то не стане ся, так довго нужда нищити хліборобів буде все хронічною хоробою. В кінці.

4. Господарства дрібні, коли не схотять своєї загибелі, мусять переобразитись в господарства збірні — бо звісно, що громада великий чоловік. Чого не вдіє одиниця хотьби з якою натугою, того доконають легко спільні сили. Тому то і хлібороби наші, коли дійсно думають про успішну будучність своєї господарки, мусять чим скорше дучити свої сили і засоби інтелігенції, працю і капітан, мусять чим скорше глядати поліпшеня своєї долі від ідеї стоваришень. Зрозуміти, бо шкло збите. Щастє, що в коршмі було ще дві послідні шабасівки, бо як би не то, були-б мусіли сидіти потемки.

Стефанишин не відповідав нічого, лише шпортав, між ґратами, поскиданими під ліжком, але черевиків ніяк не міг найти. Забув, куди їх закинув ще тогди, як збирав ся до міста.

— Рознесуть же они тепер по цілій околиці, які ми діди! Кілька літ не можна буде тепер людям на очи показати ся.

Професор виліз уже зпід ліжка, але на єї жалі відповів лише гробовою мовчанкою.

Жінку зачинала вже брати щораз більша досада.

— Ти не знав, що у нас гості, не знав, що у нас нема нічого в хаті? Тепер же зідж сам, що накупив! Професор мовчав.

Жінці було сего вже за много. Думала, яку би єму урядити демонстрацію. І видумала.

Постановила ціле закупно чоловіка, як річ уже передавнену і непотрібну, викинути через вікно. Однак не бачила, щоби він окрім на пів порожньої вже фляшки, приніс що до компати. Думала, що з сорому лишив усе в кухні. Вийшла до кухні, але й там розуміє ся, не найшла нічого.

— Деж ти подів купно?

Замість відповіді, став професор гріти пальці при огні...

— Чи тобі уха позакладало, що не чуєш? Чи язик присох до піднебіння, щось онімів? Наробив сорому і це сам удає ображеного.

міли то добре хлібороби більше культурні, приміром у Франції і Німеччині і спільними силами почали ратувати ся — перші синдикатами а другі палатами рільничими. І у нас задумало правительство ввести т. зв. заводів стоваришень рільників, котрі повинні би викликати спасенний фермент в наших нездорових стосунках економічних і двигнути радикально наше рільництво. Коби тільки як найскорше прийшло до того! Хлібороби наші однак не є ще економічно і суспільно настілько образовані, щоби могли новочасну ідею стоваришень відразу собі присвоїти, визискати і прийняти яко підвалину в дальшій розвою. Найважнішою суспільною і економічною вадю наших мужиків єсть передусім невироблена енергія індивідуальна, невиобразована ще мужність умствена, котра би заступала байдужність і пасивність. Де однак нема тих чеснот, там стоваришєня позбавлене єсть житя; надто при такім стані річий з помочи стоваришень заводових скористали би передусім ті одиниці, котрі вже тепер відзначають ся найбільшою рухливостю, досвідченем і уздібненем в торговлі, а до того не вяжуть ся жадними засадами етичними. Щоби до того не допустити, треба в народі нашім виробляти самосвідомість, треба старатись вирвати єго з пасивного усупоблення, треба в кінці впоювати в него почутє і признанє для потреб і пожитків асоціації. А прекрасної сєї задачі, важнішої від деякої політики, повинна підняти ся наша інтелігенція.

Що зробила рада державна

за час від 9-го цьвітня 1891 до 22-го сїчня 1897.

Від 9-го цьвітня 1891 до 22-го сїчня 1897 тревала одинайцята сєсія ради державної. Хоч за той час чотири рази зміняло ся правительство, хоч рада не посідала сконсолідованої більшости, хоч сторонництва національні стояли в богато случаях проти себе, а деякі з них сильною обетрукцією спиняли роботу позитивну і т. д. — а про те минува рада державна довершила богато позитивних дїл, що — надїяти ся — не лишать ся без значїня на будучє.

Не тут місце оцїняти всі ті довершені ді-

ла. Хосенність або нехосенність їх викаже практика. Ми обмежимо ся проте на разі на простє вчисленє законів, ухвалєних старою радою, а суд над тим полишаємо суспільности.

Що до фінансів державних, то з шести розправ бюджетових виходить, що доходи державні зростали з кожним роком так, що можна було ними без дефіциту покривати збільшені потреби державні і мати на оці деякі продуктивні ціли. Управильненє валюти, конверзия і редукция довгів займають перше місце. За тим ідуть: Реформа податкова, з опустами податку ґрунтового і домово-класового, з полєкшею для економічно-слабших а з наложенем більших тягарів на економічно сильніших через закон о прогрєсивнім податку особисто-доходівім. Рєвізия катастру ґрунтового з обниженем загальної суми податку ґрунтового з 37½ на 35 мільонів. Закон о відписах податку чиншового на случай неуплатності чиншів. Закон біржевий. Знесєне стемпля дневникареского (наколи закон сєй перейде в палаті панів) і т. д.

Що-до законодавства юридичного, то тут на першій місци стоїть нова процедура цивільна, на основі котрої всякі спорні справи мають переводити ся скорше, справедливіше і дешєвше. За сим іде закон о відшкодованю невинно засуджєних, закон против визискуваня сїмігрантів, закон о судах промислових, новєля до закону прасового з 17-го грудня 1862 і до закону о праві зборів з 15-го падолиста 1867 р., закон о правах авторских на поли письменства, штуки і винаходок і кілька дрібніших законів о значїню локальним. Лише нового кодексу карного не успїла рада ухвалити.

На поли віроісповідань і просєвіти управильнено студії правничї, стабілізовано інспекторів шкіл народних в Галичині, побудовано багато висших і середних шкіл, клінік і підвишено конґруу душпастирям католицким і греко-орїєнтальним.

Що до торговлі, ремєсла і промислу, то управильнено випродажі, торговлю поживами, продаж на рати, продаж дрібну, видано закон о відпочинку недільнім, розширено закон о убєзпєченю робітників на случай калїцтва або смерти, змінено і доповнено закон о обовязках майстрів

— Не доводи мене до лютої! — гукнув Стефанишин. — Думаєш, що я буду викидав гроші на гостину для якихсь там Врублевских тогди, коли я сам не маю в чім ходити? Позволь зробити собі делїкатну увагу, що не то жінка, але навіть заклятий ворог мій, не вигнав би мене до міста в таку лють зимову голого, голїсїнького.

— Голого? А щож ти хотів, щоби я тебе убрала в соболевї футра, щоби тебе в огріваній лектиці носили? Відний професор най тїшить ся, коли має який такий плац.

— Чи ти дурно удаєш, чи заціпки шукаєш? Сободі і лектику тобі дарую, але сего, що ти мене вигнала в таку погань до міста, сего не дарую! До того в таких черевиках! В таких о! Вхопив за черевик, заповх палець в діру і тицьнув їй підшвою по під сам ніс. — Я не дурний руйнувати собі здоровлє для якихсь там Врублевских. Хочєш приймати гості, то сама бери ноги на плєчі і жени до міста!

— Я... я маю іти до міста? То ще тобі не досить, що вже дома нагарую ся від дня до ночі... без помочи, без услуги? Не досить того, що сама корову видою —

— Овва! а я гній з під корови викидаю.

— Що хату замету, звару їсти, начине помию, — і всьо і всьо, ще й до міста маю сама бігати? А ти що цілий день робиш? — Школярям уха обєкубуєш, де кого по спині стянеш — тай тільки твоєї роботи! Можєш бодай до міста скочити, бо грїх дурно хлїб їсти.

— Я до міста? Та ще й босо?

— То найми собі післанця. І слугу найми, бо я заповідаю тобі, що від завтра перєстаю так гарувати.

— Ов! — Диви що за пані. Як тобі служби захотїло ся, то найми собі сама. І то за свої власні гроші. Бо що до мене, то я слуги не потребує. Я для себе маю вже жінку, що й так досить мене коштєє. Думаєш, що я тебе буду за дурно годувати?

Жінка замовкла. На щось подібне не була приготовлена. Добра хвиля минула заки прийшла до себе.

— Ти паний, чи що? Такої так... Упив ся!

Аж тепер зачула, як від него бє горівка.

— А може мені не вільно? Може то за твої гроші я так упив ся? Як упив ся, то за власні, гірко запрацьовані гроші.

— Ті гроші так само мої, як твої. Я ще більше працює як ти!

— Овва! що мені за праця. За те я годую тебе. Ти і половини того не заробиш, що зїш.

— Щож то? Я твоя слуга що так до мене говориш? Я твоя жінка — тож не забувай ся!

(Дальше буде).

супроти челяди промислової і побудовано склади в Триесті.

Що до комунікації залізничної, то удержавнено кільканайцять доріг залізничних, побудовано 60 локальних на просторони 2.191 км., а головних шляхів на просторони 548 км. Рівнож подбано і про звичайні дороги, уздоровлено упадаючу плавбу дунайську, розширено плавбу Льойда триєстенського, позаводжено багато почт нових, телеграфів і удержавнено телефони. В Галичині самій удержавнено всі шляхи залізничні, а побудовано шляхи Станіславів-Вороненка, подільські, Галич-Острів, Бережани-Підгайці, Ходорів-Підвисоке і Стрий-Ходорів.

В цілі двигнення рільництва побільшено фонди для товариств господарських і фонд меліорацийний: піднесено премію вивозу від цукру, удешевлено сіль для худоби, ухвалено закони для нищення філоксери і грудної зарази у худоби.

В цілі улущення долі гірників видано закони о товариствах запомогових, о наставниках і о інспекторах гірничих (для усунення нещастя).

Справи військові розвивалися правильно, надто видано закон о заосмотренню вдів і сиріт по військових всякої категорії і о заосмотренню жандармів неспосібних до служби, як і вдів і сиріт по них.

Права політичні розширено о стільки, що змінено закон о репрезентації державній з 21 грудня 1867 р. взгладно закони з 2 цвітня 1873 і 12 падолиста 1886 р. Побіч того змінено і ординацію виборчу, іменню §. 9 ординації виборчої до ради державної з 2 цвітня 1873 р.

О урядників державних всяких категорій подбано законом, нормуючим їх плату і лучше заосмотрене вдів і сиріт. Вищі ранги помножено і тим улекшено аванс іменню в судівництві.

Адміністративні реформи діткнули справ санітарних, палати лікарів, конкуренції філій до церкви матерних і привисів що-до рекурсив.

Інтернаціональні справи торговельні упорядковані з всіма державами європейськими, а надто і з деякими позаєвропейськими посредством договорів (хоч може не завжди користних для Австрії).

Окрім того полагоджено значне число справ локальних.

На стіл президії ради державної вплинуло множество петицій в різних справах, 342 наглих внесень о запомогу з фондів державних при всяких пригодах нещасливих, 134 таких внесень в інших справах (переважно політично-горожанських) і 336 внесень звичайних ініціативних. Палата посольська відбула 569 засідань.

Не полагоджено лише спорів національних, хотя всі члени кабінету стреміли до того в більшій або меншій мірі, більше або менше щиро. Широкими правами національними тішаться доси лише Німці, Поляки і Італіяниці. Під кінець тривання ради державної упала дисципліна клубова, іменню у Німців. Деякі клуби розпали, деякі змінили свою тактику політичну.

Нова рада буде проте мати задачу 1) полагодити ті спори національні на основі повної справедливости, 2) відновити угоду з Угорщиною, 3) докінчити реформу кодексу карного і 4) продовжати реформи суспільно-господарські в напрямі поступенного облекшування тягарів біднішим верствам і дбана о полущення їх долі.

Чи і о скільки парід руский в Галичині і на Буковині роздобув для себе в тім періоді шестилітнім ширші права національні? — о тім поговоримо окремо.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 28-го січня 1897.

Краєва комісія для ревізії ґрунтового катастру на Буковині скінчила вже свою діяльність. Заміти против виміру катастру внесла дирекція православного релігійного фонду, надто 29 громад і 16 властителів більших посіlostей першого сучаскового класифікаційного дістрикту громада Мігова. Для виміру чистого доходу на слідуючий рік має переіменити ся рахунок на метричні міри. Для того уповномочила комісія краєва центральну комісію, що буде займатися тою справою, заокруглювати відповідно числа, що вийдуть з переімени давних мір на нову.

З волоского табору. Передвчера зложили Волохи з ініціативи волоского політичного товариства „Concordia“ виборчий комітет під проводом бр. Віктора Стирчи і архімандрита Калінеску, яко заступника голови.

Почетне горожанство надала рада міска Радівців старості радовоцькому В. Ротенбургіви.

Віденьська „Arbeiter Zeitung“ ставить кандидатами на послів до ради державної з п'ятої кури Франца Зепліхала, шлюсаря для Чернівців і Івана Вітюка, земпера для Радівців.

Про нервовість і єї лічене мав сими днями у Відні др. Вінтерніц відчит. Він назвав сю хоробу хоробою сего століття, котрій підпадають не тільки богачі, але навіть робітники і селяни. Одною з найголовніших причин нервовости є наші соціальні відносини, котрі так само, як теперішні боротьби політичні, в високій мірі годні викликати сю недугу. Наслідність по родичах рідко буває причиною нервовости; за те алькоголізм має велику вагу. Др. Вінтерніц обговорював опісля поодинокі способи лічення нервовости після системи о. Кнайпа; однак за найважнійшу річ, щоби запобігти недузі, узнав розумне виховуване дітий і гартоване.

Зі шкільної Ради краєвої. На засіданю дня 20 січня іменовані провізоричні учителі в Старих Фратівцях Г. Георгезі і І. Годозан сталими учителями тамки; провізоричний низший учитель С. Маер в Сатульмарі сталим учителем в тій самій місцевості; сталий учитель у Вікні І. Бажанський сталим надучителем при трикласовій теперішній школі тамже; провізоричний учитель в Мазанівцях П. Урзахль сталим учителем тамки. Додаток службовий признали: низшому учителеви Г. Попадюкови в Радівцях, учителям С. Медвігови в Валесяці, В. Цурканови в Дорні учителькам М. Цуркан і Е. Барановській в Дорні перший додаток; учителями А. Воевідці в Низших Синівцях, А. Одовійчукови в Сереті і П. Григорійчукови в Чорторії другий; надучителями А. Цозельови в Шинівцях третій; і учителями А. Білограмови в Августендорфі надучителями А. Зугаевичови в Заставній, І. Барбірови в Костестіє і Д. Павнелю у Валяві четвертий додаток. Учителеви Е. Балановичови в Клімівцях уділили запомогу в сумі 100 зр. на видавництво славянських церковних книг. Дальше уділили запомоги по 25 зр. учителям Е. Недільському в Кришатику, Г. Омельському в Кулівцях, А. Зибачинському в Горошівиці, І. Нуці в Радівцях, Е. Грюнюкови в Новім Фратівцях; по 20 зр. учителям Л. Колюбусови в Цбанах і В. Токареви в Босанцях. Для шкіл в Андрейофальві і Стражі призначили субвенції по 30 зр. на науку зручности. Приняли до відомости річне справоздане зі стану шкільництва за рік 1895/96. і справоздане окружного інспектора Ісопескула та окружного інспектора О. Поповича.

На біль зубів, особливо такий, що походить з простуди, дуже захвалюють олій з іспанського хмелю (oleum origani cretici). Дрібку того олію взяти на палець і натерти лице на щощі, а нерви зараз успокоять ся. Тільки остожно треба з тим обходити ся, бо олій той сильно пече; отже треба стеречи ся, щоби не зайшло до ока. При запаленю ясна так само знаменитим має бути ліком тинктура міри. Запалене асна легко пізнати по тім, що ясна чер-

воні, а зуби хитають ся. Дрібною тинктури міри помазати ясна, а они гоять ся мов би чудом. Тільки також уважати треба, щоби тинктура не зайшла до горла або жолудка. Оба ті ліки дістане в кожній аптци.

Дрібні вісти. Дирекція православного фонду релігійного випускає в пахт 40 моргів 991 квадратних сажнів розкинутих кавалків рілі в Петрівцях коло Сучави від 1. цвітня 1897 на три роки до кінця марца 1900 р. Оферти можна вносити до 8. лютого. Вадієм 100 зр. — Заставненський суд повітовий зліщтує дня 7. цвітня і 11 мая с. р. тіло табулярне вкладниці ч. 879 ґрунтових книг громади катастральної Веренчанки. Ціна виклична 1622 зр. 50 кр., вадієм 163 зр. — Анкету в справах театральних скликкує виділ Рускої Бесіди у Львові на понеділок дня 1 лютого. — „Академічна Громада“ у Львові скликкує загальні збори на 31. січня. — Вечерок „Академічної Громади“ назначений на 9. лютого. — Станіславівська рада повітова призначила на Руску Бурсу 300 зр., а на Шкільну Поміч і Тов. дяків по 10 зр. — Коло Бродів відкрили нові поклади угля. — Архикнязь Іван Орт, що пронав без вісти перед роками, має жити в Америці під іменем Фон Стерин. В Буенос-Айрес мав єго там відіти в театрі Матій Штенгель, емігрант з Відня.

Наука штука і література.

Das Entstehen und die Entwicklung der Lippwaner-Colonien in der Bukowina. Написав проф. Др. Раймунд Фридрих Кайндль, приватний доцент черновецького університету.

Про повстанє і розвій липованських колоній не було доси ніякої праці задовольної, бо всі дотеперішні праці основували ся на дуже скупім матеріалі. Аж тепер видав звістний наш учений проф. др. Кайндль дуже обширну розправу про Липован на підставі богатого матеріалу, який липив по собі покойний фінансовий радник Франц Адольф Вікенгаузер, що помер в Чернівцях р. 1891. Автор описує передовсім докладно, як повстали поодинокі колонії і то Мітока, Клімівці, Біла-Керниця, Мігодра і Липовині-Косованка, і опрокидує багато застарілих думок про сей народець. Він показує потім вірно розвій кожної колоїї з оєібна, так численними статистичними даними зріст їх мешканців, як і їх земельні відносини. В посліднім розділі зібрано до купи з ріжних часів осуди властий про сю цікаву секту липованьку, так про їх опір супроти наложеного на них обовязку щепити віспу, складати присягу, провадити метрикальні книжки, користати з лікарської помочи і т. д... Нарешті говорить автор про їх занятя. Розправа обіймає кромі тексту, богатого що до нових дослідів, ще й не менше як 109 грамот. Сей нова книжка нашого буковинського ученого появила ся яко публікація цесарської академії наук у Відні. Єї можна набути в книгарнях Г. Пардінюго і Шальюго за ціну 1 зр. 50 кр.

Телеграми „Буковини“.

3 дня 28-го січня 1897 року.

Відень. В цесарскім дворі відбув ся гальовий бенкет з нагоди уродин німецького цесаря. В нім взяв цесар участь і підніє тоаст на здоров'є німецького монарха.

Відень. Wiener Zeitung оголошує бюджет на 1897 р., закон о патентах о рентових облігаціях для інвестицій і закон о відграниченю морського ока.

Рим. Агенція „Стефані“ доносить, що всі держави приступили до санітарної конференції в Венеції. Початок означений на 10 лютого. Держави будуть заступати себе через дипломатичних і технічних делегатів.

Копенгага. Граф Муравієв відіхав нині перед полуднем до Гамбурга. Вчора снідав у німецького конзуля. Король відвідав Муравієва і забавив цілу годину.

Париж. Муравієв прибув рано, на двірці привітав его посол Моренгайм, персонал російського посольства, функціонари французького міністерства вішніх справ. Публіка піднесла оклики в честь Росії.

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ
повинна знаходити ся

Народописна карта
українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зор“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Агенція „Дністра“ для Чернівців і околиці надіслала нам отже письмо з проською о поміщенні. „Маю честь повідомити поважану руску публіку, що агенція тов. взаїмних обезпечень „Дністер“ знаходить ся в Чернівцях при улиці Атляса ч. 1. Заразом запрошую всіх поважаних родимців, що ще не забезпечили свої доми, або забезпечили їх в якім иньшій, неруським товаристві, щоби зволіли приступити до нашого одинокого товариства взаїмних обезпечень „Дністер“ у Львові. Наше товариство „Дністер“ подає ті самі користи, як кожде иньше товариство обезпечень, а навіть і більші, та лїквідує шквду в випадках нещастя дуже скоро і сумайно. Про се свідчать часті подяки забезпечених в „Дністрі“ погорільців. А друга користь з тов. „Дністер“ є та, що оно опирає ся на засаді взаїмности і користи з тов. „Дністер“ не йдуть в чужі руки, але лишають ся в руській суспільности. Нарешті я признаюю половину мого чистого доходу, який здобуду через обезпеченя Русинів за рік 1897, на будову Народного Дому в Чернівцях. Чим більше буде обезпечен з Буковини, тим більший даток прийде на сю дорогу нам цїль. Для того обезпечайте ся Русини громадн і як найскорше в нашій руській товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“, а я готов кожного часу служити вам в справі обезпеченя і удїляти всяких пояснень. — З високим поважанем *Корнїло Салабан* агент „Дністра“, при ул. Атляса ч. 1.

Прекрасна повість Ольги Кобилянської „Царівна“ вийшла накладом книжкою, котра має 424 сторін, вісімки, і коштує лише 1 зр. 20 кр., з пересилкою перекомендованою 1 зр. 30 кр., з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісти написав Осип Маковей.

„Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленем, як і благородною тенденцією визначає ся дуже поміж нашими новішими повістями.

Купити можна в редакції „Буковини“. Тут також можна дістати оповіданє О. Я. Кониського „В день сьвятої волі“ за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповіданє Т. Гайна „Перші Зорі“ за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

Хто хоче мати добру і дешево **МАШИНУ до ШИТЯ,**

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як веводи, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цїлий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Ває по братньому.

З поважанем *В. Данилевич,* машинїст у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. зелїзничій (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Літературне Товариство **„РУСКА БЕСІДА“** в Чернівцях,

улиця Петровича число 2, має на складі:

„Ілюстровану бібліотеку“ для молодїжи, міщан і селян, редаговану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. 20 кр. за рочник, а всі 7 разом за 7 зр.

З пересилкою поштовою 7 зр. 30 кр.

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостей і публіку, що я перебрав істнующий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА
склад корінних товарів, вин і делїкатесів
→ (заснований 1812 р.) ←
а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН
з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сїй нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклїнно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.

Прошу о часті замовленя і пишущь з поважанем

Стефан Гаїна.

„Дністер“
товариство взаїмних обезпечень
у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовенству і всім вірним через Впреосв. Митр. і Преосв. Еп. Ординарияти всіх трех галицьких Епархій, обезпечує будинки, скот, господарські знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідогневих за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрааскураційними подають „Дністрови“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвисші суми.

Поліси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористїйші услїва і видає поліси і квїти в руській язїці.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць вкладки до опроцентованя по 5 процент. Гваранція цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тільки властителям реалностей, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Рух поїздів зелїзничих
важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди			Відходять	Поїзди		
	поспїшні	особові	мішані		поспїшні	особові	мішані
до Чернівців				з Чернівців			
з Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломїї і Снятина	1128	657	1028 550	До Снятина, Коломїї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	347	941	1029 538
з Букарешту, Яє, Сучави, Глибоки	329	912	1000 523	До Глибоки, Сучави, Яє, Букарешту	1203	717	1048 616
з Новоселиць, Садагури			1113 950	До Садагури, Новоселиць			430 621

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час рїкнїть ся від львівського о 36 мінут, а від черновецького о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівськїм годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецькїм 12 год. 44 мінут.